

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף י

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף י

תפירה במועד

לענין תפירה בחולו של מועד יש חילוק בין חייט אומן להדיוט שאינו אומן. ההדיוט רשאי לתפור כדרכו. והאומן לא יתפור כדרכו אלא מכליב. ונחלקו חכמים כיצד הוא מכליב.

לדברי רבי יוחנן, הוא מפסיע, כלומר אינו תופר כדרכו תפירות סמוכות, אלא מפזר התפירה, ולכן נקרא מכליב, שדומים תחובי המחט לשיני הכלב, שהן מפוזרות.

ולדברי רבה בר שמואל, הוא תופר כשיני כלבתא, כלומר אינו תופר כדרכו ביושר, אלא תוחב המחט פעם אחת למעלה ופעם אחת למטה, ולכן נקרא מכליב, שדומה התפירה לשיני הכלב, שאחד גבוה מחבירו.

חייט אומן והדיוט

נתבאר שיש חילוק בין אומן להדיוט לעניין תפירה בחול המועד ונחלקו חכמים, מי נקרא חייט אומן, ומי נקרא הדיוט.

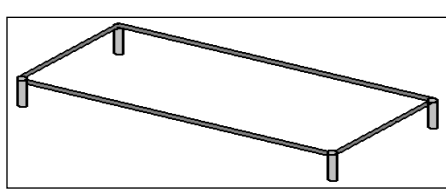
בבית מדרשו של רבי אמי אמרו, שהאומן הוא זה שיכול להוציא מלא מחט בבת אחת. שכשהוא תופר, תוחב תחיבות הרבה כמלא אורך חוט, ואחר כך מושך, ונמצאו תפירות הרבה במשיכה אחת. ומי

שאינו יודע לעשות כן, הרי זה הדיוט.

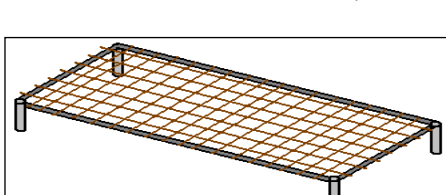
ולדברי רבי יוסי ברבי חנינא, האומן הוא זה שיכול לכוון אימרא בחפת חלוקו, כלומר שיודע לחבר את האימרא לחלוק, באופן שיהא ישר לכל אורכו. ומי שאינו יודע לכוון, ועושה מצד אחד קצר ומצד אחר רחב, הרי זה הדיוט.

העמדת המיטות במועד

מיטות שלהם היתה להן מסגרת של עץ על גבי עמודים.

ולאחר מכן היו מותחים חבלים שתי וערב, בתוך המסגרת, ונותנים עליהם כרים וכסתות, ושוכבים עליהם.

ולדעת תנא קמא של משנתנו שהוא רבי מאיר, מותר לסרג מיטות במועד. ולדעת רבי יוסי מותר רק למתח.

וכשבא רב דימי אמר, שרבי חייא בר אבא ורבי יוסי נחלקו בביאור העניין הזה, ואמרו דבריהם משמם של חזקיה ורבי יוחנן.

לדעת אחד מהם, הסירוג שמתיר תנא קמא הוא אריגת החבלים של המטה שתי וערב. והמיתוח שמתיר רבי יוסי הוא, שנותן את החבלים שתי בלא ערב, אבל שתי וערב אסור.

ולדעת אחד מהם, הסירוג שמתיר תנא קמא הוא, שנותן את החבלים שתי בלא ערב. והמיתוח שמתיר רבי יוסי הוא, שאם היו במטה חבלים, ונעשו רפויים, חוזר ומותח אותם, אבל לתת חבלים במטה אסור בכל אופן.

והקשו על הדברים הללו, שכן רב תחליפא שנה ברייתא, בה מבואר, שרבי מאיר ורבי יוסי מודים שניהם, שאין מפשילים חבלים לכתחילה.

כלומר, אף שנחלקו אם מותר לתת את החבלים במטה, מודים הם שאם אין לו חבלים, אסור לעשות חבלים, כדי לתת אותם במטה.

ולדעה ראשונה, שרבי מאיר מתיר לתת את החבלים שתי וערב, צריך לומר שדבר זה הוא מתיר, אבל אם אין חבלים, הוא אוסר לעשותם.

אבל לדעה שניה, הלא רבי מאיר אוסר לתת חבלים שתי וערב, ואם כן, כל שכן שהוא אוסר לעשות חבלים, ולמה צריך לומר זאת.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף י

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ורב נחמן בר יצחק הוסיף והקשה, וכי אפשר לומר שסירוג הוא שתי בלא ערב, כדעה שניה לפי דברי רב דימי, והלא שנינו במסכת כלים, שלדעת רבי מאיר, אין המטה מקבלת טומאה עד שיסרוג בה שלושה בתים, כלומר שיתן שלושה חבלים של ערב אחר שכבר נתן את חבלי השתי, ואם כן, הסירוג הוא שתי וערב.

ואם כן אי אפשר לומר כדעה שניה שאמר רב

דימי.

וכשבא רבין אמר, שלדברי הכל הסירוג שמתיר רבי מאיר הוא נתינת החבלים במטה שתי וערב. ובמיתוח שהתיר רבי יוסי נחלקו חכמים מהו.

לדעה אחת, המיתוח שהתיר רבי יוסי הוא נתינת החבלים שתי בלא ערב, אבל לתת שתי וערב אסור.

ולדעה אחת, המיתוח שהתיר רבי יוסי הוא שאם היו במטה חבלים, ונעשו רפויים, חוזר ומותח אותם, אבל לתת חבלים במטה אסור בכל אופן.

ומבואר בברייתא, שיש תנא שלישי, שמחמיר יותר מרבי יוסי, ואומר שאף מיתוח אסור.

ולדעה שרבי יוסי אוסר אריגה שתי וערב, ומתיר שתי בלא ערב, התנא השלישי אוסר גם שתי בלא ערב, אבל מתיר למתוח חבלים רפויים.

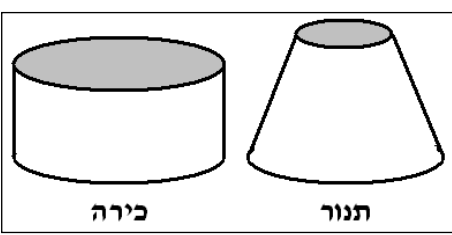
ולדעה שרבי יוסי אוסר גם שתי בלא ערב, ומתיר רק מתיחת חבלים רפויים, התנא השלישי אוסר גם מתיחת חבלים רפויים. כי לדעתו, יש אופן אחר לתקן המטה, והוא לתת תחתיה חפצים עד גובה החבלים, ולא יטרח למתוח החבלים.

תנור וכירים

התנור והכירים, הם כלי חרס כעין קדרה שיש לה דפנות סביב בלא תחתית, ומסיקים אש בתוכם, ונותנים קדרה בתוכם או על גבם לבשל, או תולים בהם בשר לצלותו, או מדביקים בצק בדפנות לאפותו.

וחלוקים הם זה מזה בצורתם, התנור צר למעלה ורחב למטה, ויש בו מקום שפיתת קדרה אחת.

והכירים רחבות למעלה כמו למטה, ויש בהם מקום שפיתת שתי קדרות.

כירה

תנור

עשיית תנור וכירים במועד

לדעת משנתנו מותר לעשות תנור וכירים בחולו של מועד.

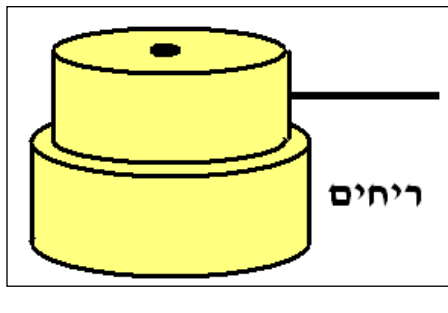
ולדעת רבי אליעזר בברייתא, לא יגמור מלאכתם. ולדעת חכמים, אף יגמור מלאכתם.

ולא נתבאר מהו ההתחלה ומהו הגמר. ובסוף הסוגיה בדף י"א מבואר, שבימות החמה מותר להתחיל, ובימות הגשמים אסור.

ריחים

הריחים מורכבות משני אבנים עגולות, הנתונות זו על זו, התחתונה קרויה שכב, והעליונה רכב.

ויש נקב באבן העליונה, ונותנים שם גרגירי חיטים, והם נכנסים דרך הנקב בין שתי האבנים, ומסובבים את האבן העליונה על התחתונה, ובכך החיטים שביניהן נשחקות ונטחנות.

עשיית ריחים בחולו של מועד

לדברי הכל מותר להעמיד את הריחים בחולו של מועד לתת האבן העליונה על גבי התחתונה.

ולדברי הכל אין מכבשים את החדשה בחולו של מועד. ונחלקו חכמים אם מותר לכבש את הישנה.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף י

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

לדעת רבי יהודה, רק את החדשה אין מכבשים אבל מותר לכבש את הישנה. ויש אומרים, שאין מכבשים, לא את החדשה ולא את הישנה.

ונחלקו אמוראים, מהו הכיבוש הזה שנחלקו בו רבי יהודה והחולקים עליו.

לדברי רב יהודה, הכוונה לניקור הריחים, כלומר חיתוך אבני הריחים במקום שהן מתחככות. שכשהריחים ישנות, מקום החיכוך שביניהן נעשה חלק, ואינו טוחן היטב, ומנקרים אותו, שלא יהיה חלק, ודבר זה מתיר רבי יהודה.

ולדברי רב יחיאל, הכוונה לבית עינא, כלומר הרחבת הנקב שבאמצע אבן הריחים, שבו נותנים את החיטים. ואף שהריחים, מאחר שיש להן נקב בתחילתם, אינו נסתם, פעמים רוצים להרחיבו, וזהו כיבוש הישנה שהתיר רבי יהודה.

ורב הונא סבר כדעת האוסרים לנקר גם את הישנה כלומר כדעת החולקים על רבי יהודה, וכפי ביאור רב יהודה. ולפיכך, כששמע אדם אחד מנקר ריחים ישנות בחולו של מועד, אמר, יתחלל גופו, על שמחלל את חולו של מועד.

ורב חמא דרש, שנוקרים ריחים בחולו של מועד, כדעת רבי יהודה וכפי ביאור רב יהודה.

נטילת צפרנים מסוסים וחמורים

משום רבי מאיר [וי"ג רבינו הוא רב] אמרו, סוס שרוכב עליו, וחמור שרוכב עליו, מותר ליטול להם צפרנים בחולו של מועד, שאם לא יעשה כן, יש להם צער כשירכב עליהם.

אבל חמור של ריחים, שמחברים אותו לאבן הריחים, והולך ומסבב את הריחים, אין נוטלים צפרניו במועד. שהרי במועד אין טוחנים אלא לצורך המועד, וטחינה מועטת כזו, יכול לטחון גם בלא שיטלו את צפרניו.

ורב יהודה מתיר ליטול צפרנים גם של חמור הריחים.

דברים שרב יהודה מתיר בעשיית הריחים במועד

רב יהודה מתיר להעמיד את הריחים, כלומר להניח את האבן העליונה על התחתונה. וכמו כן הוא מתיר לבנות את הריחים [אולי הכוונה להעמדת האבן התחתונה על מקומה]. וכמו כן הוא מתיר לבנות את אמת הריחים, היא העץ שהריחים בנוי עליו.

בנית רפת בקר במועד

רבי יהודה מתיר לבנות רפת בקר במועד.

דברים שרב התיר לעשות לצורך הסוסים במועד

רב התיר לסרק סוסים במסרק של ברזל. ולבנות להם אבוס. וכמו כן התיר לבנות אצטבא של אבנים.

להקיז דם לבהמה בחולו של מועד

רבא התיר להקיז דם לבהמה בחולו של מועד. ואמר לו אביי, שכן שנינו בברייתא, מקיזים דם לבהמה, ואין מונעים רפואה לבהמה בחולו של מועד.

כיסכוס קרמי

רבא התיר לכסכס קרמי [=בגדים] בחולו של מועד. ופירש רש"י, שהכוונה לגיהוץ הנקרא בלע"ז קובילו"ר [ובספר לעזי רש"י כתב שהכוונה לכיבוס]. והסיבה שהדבר מותר כי מעשה הדיוט הוא.

קטורי בירי

אמר רב יצחק בר אמי אמר רב חסדא, אסור לעשות במועד קטורי בירי. והוא שהיו נוטלים כלים חלקים, ומחליקים עליהם בית יד של חלוקיהם, והסיבה שהדבר אסור, כי הוא מעשה אומן.

מאן דמתקיל תיקלא

אמר רבא יש חפירה באדמה, שהיא מותרת בחולו של מועד, ויש חפירה שהיא אסורה.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף י

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

מותר לחפור באדמה בחולו של מועד כדי ליישר את האדמה, שיהיה לו מקום לחבוט שם חיטים, כגון שחופר במקום גבוה, ונותן במקום נמוך [=שקל מוליא ושדא בנצא].

ואסור לחפור באדמה בחולו של מועד, כדי שתהא נוחה לזריעה, שחופר את כולה הן במקום גבוה והן במקום נמוך [=מוליא במוליא ונצא בנצא].

ויש גורסים בהיפך, שלצורך חרישה צריך קרקע ישרה יותר, וזה אסור. ולפי גרסתם יש מפרשים, שהדבר שאינו צריך קרקע ישרה כל כך, הוא עשיית דיר לבהמה, וזה מותר.

מאן דזכי זיכי

אמר רבא יש אופן שמותר לכבד את הקרקע מעצים שעליה ויש אופן שהדבר אסור.

מותר לאסוף מהקרקע עצים לצורך הסקה, וזאת כשאוסף גדולים ומניח קטנים.

ואסור לאסוף מהקרקע עצים כדי לתקן אותה לזריעה, וזאת כשאוסף גדולים וקטנים.

פתיחת מים לגומה של שדה

בצד השדות היתה גומה של מים, שהיו לה פתחים לנהר, בפתח אחד היו המים נכנסים מהנהר לגומה, ובפתח שני יוצאים. ואמר רבא, שיש אופן שמותר לפתוח את הפתח שיכנסו בו המים לגומה של שדהו, ויש אופן שהדבר אסור.

מותר לפתוח את פתח המים לצורך כניסת הדגים לגומא כדי שיצוד אותם ויאכל אותם.

וזאת כשפותח את שני הפתחים, שבכך המים נכנסים ויוצאים, ואין הגומא מתמלאת, והוא צד את הדגים המשתיירים בגומא.

ואסור לפתוח את פתח המים לצורך השקיית שדהו, וזאת כשפותח רק את פתח כניסת המים, והגומא מתמלאת ועולה על גדותיה, ומשקה את השדה.

מאן דפשח דיקלא

אמר רבא יש אופן שמותר לזמור דקל כלומר לקצוץ ענפיו, ויש אופן שהדבר אסור.

מותר לחתוך ענפי הדקל לצורך מאכל בהמה, וזאת כשקוצץ כל הענפים הלחים והיבשים מצד אחד של הדקל.

ואסור לחתוך את הענפים לצורך הדקל, וזאת כשחותך ענפים יבשים בלבד מכל צידיו.

תיקון תמרי תוחלני

תמרים שלא נתבשלו כל צרכם, הקרויים תמרי תוחלני, **מותר לחצותם לשנים ביום טוב, לאוכלם, שדבר זה הוא צורך יום טוב.**

ונחלקו חכמים אם מותר לכבוש עליהם דבר כבד שיוצא ליחה שלהם לחוץ.

לדעת רבא, אסור לעשות כן, כי דבר זה אינו מתקן אותם להיאכל עכשיו, אלא לעשותם צימוקים לאוכלם אחר יום טוב, ואסור לתקן ביום טוב מאכל של חול.

ולדעת רב פפא, מותר לעשות כן, כי אם לא יכבשום, יתליעו, והרי זה דבר האבד.

עשיית סחורה בחולו של מועד

לדברי רבא מסחר כל שהוא אסור לעשותו בחולו של מועד.

ולדברי רבי יוסי בר אבין, **אם בהמתנה עד לאחר המועד יאבד אותו דבר, מותר לעשות בו מסחר בחולו של מועד.**

ורבינא היתה לו סחורה, שהיתה נמכרת בששת אלפים, המתין עד אחר המועד ומכרה בשנים עשר אלף.

גביית חוב בחולו של מועד

בני מקום הנקרא אקרא דשנואתא היו חייבים לרבינא מעות, ורצה ללכת לגבות מהם בחולו של מועד, כי אז היו מצויים בבתייהם.

אמר לו רב אשי, מאחר שרק בזמן זה תוכל למוצאם ולתובעם, ובימים אחרים לא תמצאם, הרי זה כמסחר בדבר האבד, ומותר בחולו של מועד.